

ZMAJARSTVO, uzlet
i let

dardno Rogallovo krilo, delta krilo s fleksibilnim krilima kojima se upravlja pomicanjem težišta i otvorena klasa. Letjelice su teške 18-20 kg, starta se s padina ili rubova stijena protiv vjetrova čija je brzina najviše do 20 km/h. Od 1975 održava se PS. Zmajevima se leti i uz vuču motornog čamca nad vodom, pri čemu je letač opremljen i skijama za vodu.

značka svestranosti, priznanje sportašima za uspješno položen ispit psihofizičkih sposobnosti; ona stimulira ljude svih uzrasta i oba spola za redovito bavljenje tjelesnim vježbanjem a posebno sportom. Sudionici takvog ispita natječu se u određenim sp. granama i disciplinama sa svrhom da ispune zadane norme brzine, snage, spretnosti i izdržljivosti. Te norme su prilagođene uzrasnim i spolnim mogućnostima natjecatelja. Takva natjecanja su najprije organizirana u Švedskoj (1907), Njemačkoj (1913), SSSR (1931), Čehoslovačkoj (1932), Francuskoj (1937) i Švicarskoj (1941). Poslije II svj. rata ta natjecanja su obnovljena u Njemačkoj DR (Bereit zur Arbeit und zur Verteidigung der Heimat, Spreman za rad i obranu domovine), SSSR (GTO, Готов к труду и обороне СССР), SR Njemačkoj (Deutsches Sportabzeichen), Čehoslovačkoj (Bud pripraven k práci a obrane vlasti), Austriji (Österreichisches Sport- und Turnabzeichen), SAD (Operation Fitness) itd. U SFR Jugoslaviji je 1946 uvedeno natjecanje za z.s. ZREN (Za Republiku, naprijed); 1958 za narodnu sportsku značku i školsku sportsku značku i 1969 natjecanje za značku tjelesnih sposobnosti, sport – zdravlje.

Znamenski, Georgij Ivanovič (1903-1946), sovj. reprezentativac u atletici. God. 1939 bio je prvak SSSR u trčanju na 5000 i 10000 m. U razdoblju 1934-36 postigao tri rekorda SSSR u trčanju na 1500 i 3000 m.

Znamenski, Serafim Ivanovič (1906-1942), sovj. reprezentativac u atletici. God. 1936-38 i 1940 bio je prvak SSSR u trčanju na 5000 m te 1936 i 1938 na 10000 m. U razdoblju 1933-40 postigao je 20 rekorda SSSR u trčanju na 1500, 2000, 3000, 5000 i 10000 m. Bio je pobjednik na Krosu nacija u organizaciji pariškog lista Humanité 1935, 1937 i 1938. Taj list od 1949 dodjeljuje Trofej braće Znamenskij. Od 1958 u SSSR se održava međ. atletsko natjecanje Memorijal braće Znamenskij.

Zobnatica, ergela pri istoimenom poljoprivrednom dobru kod Bačke Topole; čuvena po uzgoju engleskog punokrvnjaka i engleskog polukrvnjaka; jedina ergela koja redovito šalje svoja grla na utrke u Beograd. Do kraja 1982 osvojila je 14 puta Jugoslavenski derbi, 16 puta Utrku za pehar Predsjednika Republike, 12 puta Saint Leger i 8 puta Trial Stakes. Ima istoimeni klub koji se bavi preskakanjem prepona, dresurom i voltižiranjem;

u oktobru svake godine organizira Zobnatičke konjičke igre, kao CSI.

Zoch, Ivan (1843-1921), slovački pedagog, prirodoslovac, literat i propagator tjelesnog vježbanja. Profesor na gimnaziji u Revúci (Slovačka), Sarajevu, Osijeku i Petrinji gdje je pored matematike i fizike predavao i tjelesni odgoj. Pisao je školske udžbenike na slovačkom, hrvatskosrpskom i njemačkom jeziku. God. 1873 napisao je prvu knjigu o tjelesnom vježbanju u Slovačkoj, *Kratky návod k vyučovaniu telovicku hlavne pre národne školy*.

Zoetemelk, Joop (1946), niz. reprezentativac u biciklizmu; pobjednik Tour de l'Avenir (1969) i Trke kroz Jugoslaviju (1969); bio je drugi na Tour de France 1970, 1971, 1976, 1978 i 1979 a pobjedio je 1980. Na OI 1968 bio je član pobjedničke ekipe u momčadskoj cestovnoj vožnji (duž. staze 104 km).

Zoff, Dino (1942), tal. nogometni reprezentativac (vratar) sa 112 nastupa, član AC Udinese (od 1961), zatim je igrao za FC Mantovu i AC Napoli te od 1975 za AC Juventus (Torino) s kojim je osvojio Kup UEFA (1977). Branio vrata reprezentacije na PE 1968 (I mjesto), na PS 1970 (II), na PE 1972 i na PS 1982 (I mjesto). Za uspjeh u osvajanju PS 1982 primio je visoko drž. odlikovanje i titulu »Commendatore«.

ZOI'84, amblem

ZOI'84, XIV zimske olimpijske igre u Sarajevu (7-19. II 1984), najveće međ. natjecanje u nekoliko zimskih sp. grana i disciplina (biatlon, brzinsko klizanje, hokej na ledu, sanjkanje, skijanje u alpskim i nordijskim disciplinama, umjetničko klizanje i vožnja bobom) koje je ikada održano u Jugoslaviji. Odluka o mjestu održavanja ZOI '84 donijeta je na zasjedanju CIO u hotelu Caravel u Ateni, 18. V 1978. Međutim, ideja o kandidiranju Sarajeva za domaćina ZOI '84 pojavila se mnogo ranije. Skupina stručnjaka Instituta za arhitekturu, urbanizam i prostorno planiranje Arhitektonskog fakulteta u Sarajevu izradila je pred višer od 20 godina, prije odluke CIO u Ateni, plan razvoja Sarajeva, njegove regije i cijele SRBIH. Tada je utvrđeno da je priroda vrlo darežljiva u planinskim masivima i snijegom, što su osnovni preduvjeti za razvoj zimskog turizma. Oko 28% površine SRBIH

ili više od 11000 km² je na nadmorskoj visini iznad 1000 m, pogodnoj za razvoj zimskih, a posebno skijaških sportova. God. 1969 izrađen je prvi prostorni plan uređenja planinskih masiva; tom je prilikom utvrđeno da na planinskim masivima SRBIH može istovremeno boraviti oko 180000 skijaša. Proučavanjem svjetskih iskustava, planeri razvoja utvrdili su da zimske OI mogu brže usmjeriti investicionu izgradnju i ekonomski razvoj pojedine regije. To se najbolje može uočiti kod ranijih organizatora takvih međ. sp. manifestacija u Evropi (Innsbruck, Grenoble, Garmisch-Partenkirchen, Saint Moritz i dr.). Stoga je potkraj 1969 i početkom 1970 došlo do prvog pokušaja da se Sarajevu pojavi kao kandidat za domaćina ZOI, ali je ideja od strane republičkih društveno-političkih organizacija ocijenjena kao preuranjena. God. 1973, kada je Denver (SAD) odustao od organiziranja ZOI, u Sarajevu su već bili razrađeni prostorni detalji za organiziranje takve međ. priredbe. Tadašnji Komitet za kandidaturu ZOI, koji je djelovao kao samostalni organ Skupštine grada Sarajeva, predložio je da se razmotri mogućnost preuzimanja takve velike međ. sp. manifestacije. Tada je već bilo planirano da se u vremenu 1972-79 u Sarajevu razriješe temeljito urbanistički standardi kao što su: opskrba vodom, poboljšanje kanalizacijske mreže, dovođenje

J. ZOETEMELK

